

УДК 37:004

К. Л. БУГАЙЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2429-5010>

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД І НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДО СИСТЕМИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Проаналізовано досвід застосування технологій дистанційного навчання в діяльності поліцейських органів Великобританії, Канади та Нової Зеландії. Запропоновано напрями його адаптації до системи кадрового забезпечення Національної поліції.

Ключові слова: *Національна поліція, дистанційне навчання, електронне навчання, публічне адміністрування.*

Кадрове забезпечення публічного адміністрування в органах Національної поліції потребує, в першу чергу, здійснення оптимізації процесів відбору та підготовки персоналу поліції, в т.ч. за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, важливим видом яких виступають технології дистанційного навчання. У доповіді ми розглянемо особливості процесу дистанційного навчання, що впроваджений в підготовку поліцейських деяких закордонних країни, а також сформулюємо можливі напрями імплементації його позитивних аспектів у діяльність Національної поліції України.

У Великобританії дистанційне навчання працівників поліції організується Національним центром прикладних технологій навчання (National Centre for Applied Learning Technologies (NCALT)). Ця служба забезпечує співпрацю Національного коледжу поліції Англії і Уельсу та місцевих органів поліції (всього 43 місцеві служби) з питань удосконалення вмінь та навичок поліцейських за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Навчальні матеріали та дистанційні курси доступні через віртуальне середовище дистанційного навчання (систему управління дистанційним навчанням) NCALT Managed Learning Environment. Зараз відповідне середовище має 300 000 зареєстрованих користувачів, які проходять більше 80 курсів дистанційного навчання щомісяця. Доступ до системи управління дистанційним навчанням забезпечується через мережу Інтернет та через Інтранет-мережу сил поліції Англії та Уельсу. Кожне місцеве управління поліції має у відповідному середовищі власний домен, через який забезпечується доступ до навчальних курсів, а також через який управління поліції може публікувати власні матеріали. Інші правоохоронні органи Англії та Уельсу також мають доступ до зазначених навчальних матеріалів та навчальних курсів на підставі угод про асоційоване партнерство, зокрема це:

- 1) Служба поліції Північної Ірландії;
- 2) Британська транспортна поліція;
- 3) Національне агентство з питань злочинності;
- 4) Міністерство оборони;

- 5) Агентство з питань ядерної безпеки;
- 6) Управління з питань міграції (відділ з протидії злочинності) [1].

Під час розробки дистанційних курсів та інших навчальних матеріалів Національний центр прикладних технологій навчання співпрацює з практичними підрозділами поліції, предметними фахівцями, фахівцями з питань інформаційних технологій та методик проведення навчання дорослих. Відмітимо, що дистанційне навчання поліцейських може бути як самостійною формою, так і використовуватися в змішаному форматі.

Цікавим також є те, що курси можна використовувати як окремо, так і в складі «Національних програм», що містять в собі набір відповідних курсів та розробляються за участі Уряду, Міністерства внутрішніх справ та фахівців поліцейських органів. Серед таких програм можна назвати наступні:

- 1) Програма лідерства та розвитку персоналу (3 курси);
- 2) Програма з попередження злочинності (2 курси);
- 3) Програма з управління інформацією в органах поліції (4 курси);
- 4) Програма з інформаційних та комп'ютерних компетенцій (7 курсів);
- 5) Початкова програма підготовки поліцейських (7 курсів).

Як приклад, зазначимо, що до останньої програми входять: «Управління конфліктами», «Боротьба з тероризмом», «Невідкладні процедури», «Допити та опитування», «Повноваження щодо арешту», «Обшук приміщень», «Раптова смерть» [2].

Рис. 1. Портал Національного центру прикладних технологій навчання (NCALT)

Канадська мережа поліцейських знань (The Canadian Police Knowledge Network (CPKN)) є провідним постачальником послуг в сфері дистанційного навчання працівників поліції і правоохоронних органів Канади. CPKN розробляє і постачає дистанційні (електронні) курси, а також пропонує цілий ряд інших онлайн послуг, включаючи індивідуальні навчальні розробки, хостинг, сервісні портали для навчання та допомогу в реалізації програм електронного навчання.

Канадська мережа поліцейських знань була створена у 2004 році, а у 2005 році була зареєстрована як корпорація. Управління здійснюється радою директорів, що формується на добровільних засадах і складається із фахівців в галузі поліцейської діяльності, переважно з колишніх керівників поліцейських органів та підрозділів.

Багато дистанційних (електронних) курсів CPKN також доступні для працівників правоохоронних органів поза поліцейським сектором. Ця мережа, зокрема, підтримує навчальний портал «Співтовариство з правоохоронними організаціями», який забезпечує доступ для працівників, що мають правозастосовні функції, але не є поліцейськими: охоронці, лісничі, спеціальні констеблі, берегова охорона, інспектори з охорони

навколишнього середовища, працівники прикордонної служби, співробітники виправних установ. В деяких випадках інші фахівці, що працюють в сфері публічної безпеки, можуть також отримати доступ до дистанційних курсів. Наприклад, курс «Meth Lab» з питань інфекційних захворювань і готовності до пандемії доступний для різних державних органів первісного реагування, в тому числі пожежних, фельдшерів, медичних працівників, працівників соціальних служб [3].

Канадська мережа поліцейських знань пропонує для співробітників широкий спектр дистанційних курсів, які стосуються як обов'язкових, так і факультативних потреб Канадської поліції та які розробляються відповідно до її замовлень.

Окрім того відповідні поліцейські служби можуть самі розробляти навчальний матеріал, відповідно до встановлених технічних вимог, а потім пропонувати їх іншим учасникам і партнерам. Існує практика, коли поліцейські підрозділи готують основний теоретичний матеріал, а фахівці мережі доробляють його, розробляють дизайн та беруть на себе обов'язки щодо його розповсюдження та продажу. Наприклад, сьогодні існують курси від поліції Калгарі за темами «Дослідження вогнепальної зброї», «Методи спостереження»; від Канадської королівської кінної поліції – «Аналіз підроблених платіжних карт», «Аналіз перехоплених приватних комунікацій», «Законодавство про ювенальну юстицію»; від поліцейської служби Торонто – «Характеристика збройної особи», «Здорове харчування», «Проблеми ЛГБТ», «Загрози безпеці в школах».

Підкреслимо, що більшість курсів є платними, але зустрічаються й безкоштовні. Наприклад, починаючи з 2007 року, Рада поліцейського сектору (PSC) та Канадська мережа поліцейських знань через програму уряду Канади сприяють фінансуванню та розробці певних дистанційних курсів. Такі курси протягом перших чотирьох місяців після розробки безкоштовно доступні співтовариству правоохоронних органів Канади, а після спливу цього терміну вони продаються за номінальну ціну [4; 5].

Рис. 2. Структура порталу Канадської мережі поліцейських знань

Цікавим виглядає використання технологій дистанційного навчання при здійсненні набору майбутніх поліцейських. При відборі до коледжу поліції Нової Зеландії після проходження співбесіди кандидати мають пройти 12-тижневий дистанційний курс, який є обов'язковим для усіх, хто бажає вступити на навчання. Курс складається з 4-х модулів: вступ до професії, мета та місія поліції, основні операційні поліцейські стратегії, цінності та кодекс поведінки працівника поліції. Вартість цього курсу складає 715 доларів США. За словами керівників поліції мета такого навчання полягає в тому, щоб забезпечити базовий рівень знань та розуміння особами специфіки поліцейської діяльності.

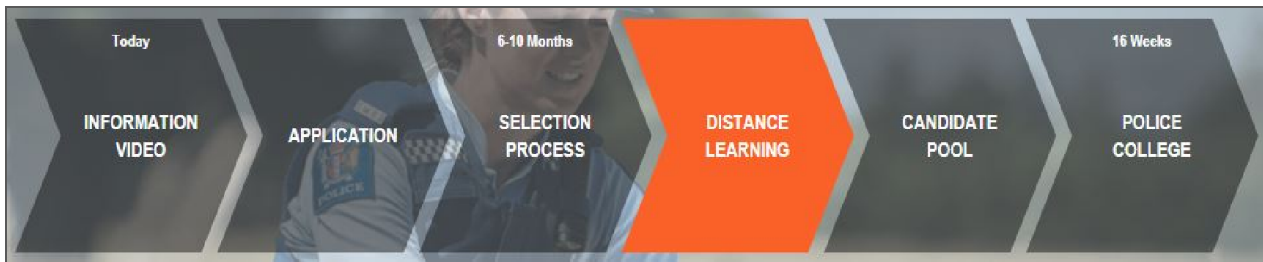

Рис. 3. Процедура відбору особи до поліцейського коледжу Нової Зеландії

Зазначений курс є частиною великої програми підготовки майбутнього поліцейського: співбесіда – 12 тижневий дистанційний курс – 16 тижнів навчання в коледжі поліції – періодична оцінка компетенцій поліцейського на робочому місці протягом 2-х років після закінчення коледжу [6].

Отже на підставі вищевикладеного, можемо сформулювати типові риси використання технологій дистанційного навчання в діяльності поліції Канади, Великобританії та Нової Зеландії:

1. Дистанційні курси використовуються в системі відбору кандидатів на навчання, а також у післядипломній освіті поліцейських.

2. Навчання за цими курсами може бути або повністю дистанційним, або у поєднанні з очною формою (змішана модель навчання).

3. Дистанційні курси розробляються на підставі замовлень практичних підрозділів, а також за рішенням керівництва органів і підрозділів поліції відповідно до нагальних потреб поліції.

4. Дистанційні курси розробляються як самими поліцейськими підрозділами, так і багатьма освітніми організаціями, в т.ч. недержавного сектору, але із залученням поліцейських у якості експертів.

5. Курси є, в переважній більшості платними, хоча є можливість їх безкоштовного використання через програми альтернативного фінансування, а також у якості популяризації цього виду навчання.

6. Курси розміщуються на єдиній платформі адміністратором якої є окрема організація, що має відповідні повноваження та технічні можливості.

7. Форми подання контенту та структури курсів є дуже різними:

- електронні слайдові курси (без підтримки викладача);
- курси в системі управління навчанням (з підтримкою викладача);
- розповсюджено проведення вебінарів;
- для навчання тактичним (практичним) діям можуть використовуватися ігрові симулятори, «доповнена реальність»;
- для подання інформації використовується текст, зображення, сторонні та власні відеоролики тощо.

Вважаємо, що зазначений досвід дистанційного навчання поліцейських за кордоном може бути також застосований й для системи Національної поліції України. З метою постійного удосконалення професійного рівня кадрів Національної поліції України, створення системи обміну найкращим досвідом, оптимізації змісту навчальних програм підготовки поліцейських доцільно вжити наступних заходів:

1. Створити портал дистанційного навчання МВС України, що має двоступінчасту структуру:

1) система управління знаннями, яка містить в собі матеріали, розподілені відповідно до сфер діяльності окремих підрозділів МВС (слідчі, превентивна служба, чергова служба дільничні тощо), а також матеріали загального призначення: бібліотека нормативних документів, бібліотека загально-професійних матеріалів (статей, інструкцій, книг, інших текстових, аудіо та відео матеріалів), бібліотека типових ситуацій, що стосуються роботи окремих підрозділів поліції, тематичні форуми для підтримки оперативно-службової діяльності;

2) система дистанційного навчання, яка складається з дистанційних курсів, розроблених ЗВО ВНЗ МВС відповідно до програм та напрямів підвищення кваліфікації працівників МВС та Національної поліції України.

Система управління знаннями знаходиться у розпорядженні та адмініструється МВС України. За необхідності до адміністрування та наповнення системи управління знаннями можуть залучатися ВНЗ МВС.

Система дистанційного навчання знаходиться у розпорядженні МВС України. Адміністрування системи дистанційного навчання та наповнення бази дистанційних курсів здійснюють ВНЗ МВС України під контролем МВС України.

2. Започаткувати практику замовлення практичними органами та підрозділами Національної поліції курсів навчання з актуальних проблем поліцейської діяльності.

3. Залучати до розробки дистанційних курсів працівників практичних підрозділів Національної поліції та предметних фахівців зі сфер, що охоплюються змістом курсу.

4. Зміст дистанційних курсів слід формувати відповідно до принципу «спеціалізації», тобто курс має вирішувати конкретну проблему діяльності працівників Національної поліції. За таким принципом формується зміст курсів поліції закордонних країн, наприклад, відбитки пальців, впізнання особи, аналіз підроблених купюр, огляд місця події, релігійні традиції та ін.

Список бібліографічних посилань

1. The National Centre for Applied Learning Technologies (NCALT) : офіц. сайт мережі NCALT. URL: http://www.ncalt.com/about_us.asp (дата звернення: 10.04.2018).

2. NCALT Courses by Programme // Офіційний сайт мережі NCALT. <https://goo.gl/gGjXVB> (дата звернення: 09.04.2018).

3. About CPKN. *The Canadian Police Knowledge Network*. URL: <https://www.cpkn.ca/en/about> (дата звернення: 09.04.2018).

4. Content Providers. *The Canadian Police Knowledge Network*. URL: <https://www.cpkn.ca/en/providers> (дата звернення: 09.04.2018).

5. Course Catalogue winter 2017. *The Canadian Police Knowledge Network*. URL: https://www.cpkn.ca/sites/default/files/CPKN_Catalogue_Winter2017.pdf (дата звернення: 11.04.2018).

6. Distance Learning Royal NZ Police College (RNZPC). URL: <https://www.newcops.co.nz/recruitment-process/distance-learning> (дата звернення: 10.04.2018).

Надійшла до редколегії 12.04.2018
